

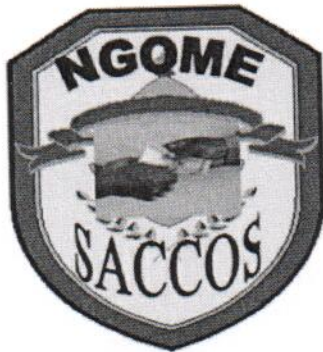
CHAMA CHA USHIRIKA WA AKIBA NA MIKOPO NGOME

NGOME SACCOS LTD

DSR 991

MASHARTI YA CHAMA

TOLEO LA II: 2020

CHAMA CHA USHIRIKA WA AKIBA NA MIKOPO NGOME

NGOME SACCOS LTD

DSR 991

MASHARTI YA CHAMA

TOLEO LA II: 2020

SHERIA YA VYAMA VYA USHIRIKA
(SHERIA Na. 6 YA MWAKA 2013)

MASHARTI

*(Yametungwa chini ya kifungu cha 52 cha Sheria ya Vyama vya Ushirika,
2013)*

**MASHARTI YA CHAMA CHA USHIRIKA WA AKIBA NA MIKOPO
NGOME (SAVINGS AND CREDIT COOPERATIVE SOCIETY LIMITED-
SACCOS)**

MPANGILIO WA MASHARTI

Sharti Kichwa cha matakwa

SEHEMU YA KWANZA

MASHARTI YA AWALI

- 1 Kuanza kutumika kwa Masharti
- 2 Tafsiri

SEHEMU YA PILI

TAARIFA ZA CHAMA

- 3 Jina la chama
- 4 Anuani ya chama
- 5 Mfungamano wa Pamoja
- 6 Eneo la shughuli za chama
- 7 Tarehe ya kusajiliwa na namba ya kuandikishwa
- 8 Mwaka wa fedha

SEHEMU YA TATU

MADHUMUNI

- 9** Madhumuni ya Chama

SEHEMU YA NNE

UANACHAMA

- 10** Sifa za uanachama
- 11** Wanachama
- 12** Taratibu za kujiunga na Chama
- 13** Taarifa ya kukataliwa uanachama
- 14** Kiingilio, Hisa, Akiba na Amana
- 15** Kuteua Mrithi
- 16** Kukoma uanachama
- 17** Malipo na haki za mwanachama aliyejitoa au kufukuzwa uanachama
- 18** Kusimamishwa na kufutiwa uanachama
- 19** Kupokelewa tena kwenye chama
- 20** Wajibu wa Mwanachama
- 21** Haki za Mwanachama
- 22** Matumizi ya stahili za mwanachama aliyekoma kuwa mwanachama

23 Dhima ya mwanachama

SEHEMU YA TANO

FEDHA NA MALI ZA CHAMA

24 Vyanzo vya fedha

25 Mali za Chama

26 Mali za Chama kuwekwa Rehani

27 Ukaguzi wa hesabu za Chama

SEHEMU YA SITA

TARATIBU KUHUSU HISA, AKIBA, AMANA NA MIKOPO

28 Uwekaji wa Hisa, Akiba na Amana

29 Utunzaji wa kitabu cha mwanachama

30 Mikopo kwa wanachama

31 Kamati ya Usimamizi kusitisha utoaji wa mikopo

32 Uhifadhi wa fedha za chama

SEHEMU YA NANE

MATENGO NA MGAO WA ZIADA

- 33 Mfuko wa Matengo ya Kisheria
- 34 Mfuko wa Elimu na mafunzo
- 35 Mgawo wa ziada halisi

SEHEMU YA TISA

USIMAMIZI NA UONGOZI WA CHAMA

- 36 Mamlaka ya Mkutano Mkuu
- 37 Mkutano Mkuu wa Mwaka
- 38 Mkutano Mkuu wa Kawaida
- 39 Mkutano Mkuu Maalum
- 40 Notisi ya Mkutano Mkuu
- 41 Akidi ya Mkutano Mkuu
- 42 Mwenyekiti wa Mkutano Mkuu
- 43 Upigaji Kura katika Mkutano Mkuu
- 44 Muhtasari wa Mkutano Mkuu
- 45 Bodi ya Uongozi
- 46 Kukoma Ujumbe wa Bodi
- 47 Vikao vya Bodi ya Uongozi
- 48 Muhtasari wa Vikao vya Bodi ya Uongozi

- 49 Kazi za Bodi ya Uongozi
- 50 Kazi za Mwenyekiti wa Bodi ya Uongozi
- 51 Kazi za Makamu Mwenyekiti
- 52 Sifa za Mjumbe wa Bodi ya Uongozi na wa Kamati ya Usimamizi
- 53 Meneja wa Chama
- 54 Kamati ya Usimamizi
- 55 Kazi za Kamati ya Usimamizi
- 56 Kamati ya Mikopo
- 57 Wajibu wa Kamati ya Mikopo au Kamati ya Kitaalamu
- 58 Akidi ya Vikao vya Kamati ya Mikopo
- 59 Kamati ya Uwekezaji
- 60 Kamati ya Maadili
- 61 Rufaa dhidi ya Maamuzi ya Kamati ya Kitaalamu/Kamati ya Mikopo
- 62 Ajira katika Chama
- 63 Mkaguzi wa ndani

SEHEMU YA KUMI NA MOJA
UANDAAJI WA SERA NA MIONGOZO YA CHAMA

64 Chama kuandaa sera na miongozo.

SEHEMU YA KUMI NA MBILI
KUFUTWA NA UFILISI WA CHAMA

65 Sababu za Kufutwa

66 Ufilisi

SEHEMU YA KUMI NA TATU
MASHARTI MENGINEYO

67 Viongozi kutunza siri

68 Msemaji wa Chama

69 Viongozi kuwa washauri

70 Mikopo kwa watendaji

71 Kifo cha mwanachama

72 Kifo cha mwenzu au mtoto

73 Mihuri ya chama

74 Chama kuungana na Taasisi nyingine

75 Bima ya mali na fedha za chama

76 Mabadiliko ya Masharti

- 77 Utatuzi wa migogoro
- 78 Mgongano wa Tafsiri ya Masharti
- 79 Utakatishaji Fedha
- 80 Kumlinda Mlaji
- 81 Uombaji wa Leseni
- 82 Uwasilishaji wa Taarifa za Wakopaji
- 83 Ulipaji wa riba na gawio

SHERIA YA VYAMA VYA USHIRIKA
(SHERIA Na. 6 YA MWAKA 2013)

MASHARTI

*(Yametungwa chini ya kifungu cha 52 cha Sheria ya Vyama vya Ushirika,
2013)*

SEHEMU YA KWANZA
MASHARTI YA AWALI

*Kuanza
kutumika kwa
masharti*

1 Masharti haya yatajulikana kama Masharti ya Chama na yataanza kutumika mara baada ya kupitishwa na kuidhinishwa na kusajiliwa na Mrajis

Tafsiri

2 Katika Masharti haya, isipokuwa kama muktadha unahitaji vinginevyo maneno yaliyoaninishwa hapa chini yatakuwa na maana iliyotolewa:

a) **"Afisa"** maana yake ni mtu mwenye wadhifa wa kuchaguliwa au kuajiriwa katika Chama ambaye atajumuisha Mwenyekiti, Makamu Mwenyekiti na wajumbe wa Bodi, Mwenyekiti na Wajumbe wa Kamati ya Usimamizi, Mjumbe Mwakilishi, Meneja Mkuu, Mhasibu Mkuu, Mkaguzi wa Ndani, Mhazini na Wajumbe wengine waliopewa mamlaka chini ya masharti ya chama;

b) **"Afisa Mikopo"** itakuwa na maana ya mtu

aliyeajiriwa na Chamakwa ajili ya kupitia na kuchambua maombi ya mikopo yanayowasilishwa na wanachama na kufanya ufuatiliaji wa marejesho ya mikopo hiyo;

- c) **"Akiba"** ni kiasi cha fedha kinachowekwa na wanachama kwa ajili ya kujenga uwezo wa chama kukopesha wanachama wake. Pia akiba inaweza kutumika kama dhamana ya mkopo na inaweza kupunguzwa kwa maombi maalum;
- d) **"Akidi"** maana yake ni idadi ya chini au toshelezi ya wajumbe wanaotakiwa kuhudhuria ili kikao aumkutano uwe halali;
- e) **"Amana"** ni fedha ambayo mwanachama anaweka chamani na anaweza kuichukua wakati wowote anapoihitaji kwa mujibu wa sera;
- f) **"Bodi ya Uongozi"** maana yake ni chombo kilichochaguliwa na Wawakilishikwa ajili ya kusimamia shughuli za kila siku za chama;
- g) **"Chama"** maana yake ni Chama cha Ushirika wa Akiba na Mikopo Ngome kilichosajiliwa kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Ushirika;
- h) **"Dhamana"** itakuwa na maana ya kinga kwa ajili ya mkopo ambayo inaweza kuwa nyumba, shamba, vyombo, Hisa za hiari, Amana, Akiba au mali

nyingine itakayokubalika kutumika kwa kuzingatia sera ya mikopo;

- i) **"Hisa za uanachama"** ina maana ya sehemu ya umiliki wa mtaji wa chama ambayo inamilikiwa na mwanachama lakini haitakiwi kuzidi asilimia ishirini ya mtaji hisa wa chama;
- j) **"Hisa za hiari"**ni fedha ambayo mwanachama anaweka chamani na anaweza kuichukua wakati wowote anapoihitaji kwa mujibu wa sera;
- k) **"Kanuni"**inamaana ya Kanuni za Vyama vya Ushirika pamoja na Kanuni za Huduma Ndogo za Fedha-SACCOS;
- l) **"Fungamano la Pamoja"Maafisa na Askari, Wastaafu na Watumishi wa Ummawa wizara ya ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa na wale waliohamia Wizara nyingine wakiwa wanachama hai wa Ngome SACCOS.**
- m) **"Mrajis"** maana yake ni kama ilivyoainishwa kwenye Sheria ya Vyama vya Ushirika Na. 6 ya mwaka 2013;
- n) **"Sera/Mwongozo"**maana yake ni utaratibu uliowekwa na wanachama kuongoza watendaji wa

Chamakatika uendeshaji wa shughuli za chamaili kufikia malengo yaliyowekwa kwa manufaa ya wanachama;

- o) "**Sheria**" inamaana ya Sheria ya Vyama vya Ushirika Na. 6 ya Mwaka 2013 pamoja na Sheria ya Huduma Ndogo za Fedha Na.10 ya Mwaka 2018;
- p) "**Tume**", inamaana Tume ya Maendeleo ya Vyama vya Ushirika Tanzania
- q) "**Riba**", faida inayopatikana baada ya kutoa mkopo.
- r) "**Kamati ya Usimamizi**", Ni chombo kinachochaguliwa na wawakilishi kwa ajili ya kusimamia mali za chama na hesabu zote zinazokihusu chama.
- s) "**Kamati ya Uwekezeji**", Ni kamati itakayoundwa miongoni mwa wajumbe wa Bodi ili kusimamia shughuli zote za Uwekezaji za Chama.

SEHEMU YA PILI

TAARIFA ZA CHAMA

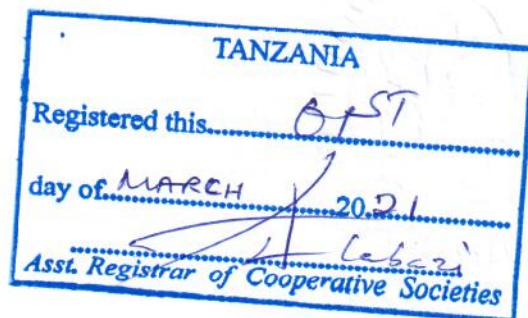
Jina la chama 3 Jina la chama ni **NgomeSavings and Credit Cooperative Society Ltd.**

Anuani ya chama 4 (1) Anuani ya Chama ni S.L.P 35923 Dar es salaam.
(2) Mabadiliko yoyote ya anuani, eneo la Ofisi ya Chama yatapaswayatolewe taarifa kwa maandishi kwa Mrajis wa Vyama vya Ushirika na mabadiliko hayo hayatasababisha marekebisho ya Masharti ya Chama.

Fungamano la Pamoja 5 Fungamano la pamoja katika Chamalitakuwa ni Maafisa ,Maaskari , Wastaafu pamoja na Watumishi wa Umma wa Wizara ya Ulinzi na Jeshi la Kujenga Taifa na wale waliohamia wizara nyingine wakiwa wanachama Hai wa Ngome SACCOS.

Eneo la shughuli za Chama 6 Eneo la shughuli za ChamaMwenge Mlalakuwa Wilaya ya Kinondoni Dar es salaam.

Tarehe ya kusajiliwa na namba ya Usajili 7 Chamakimesajiliwa tarehe 30/04/2007na kupewa Hati Na DSR 991

*Mwaka wa
fedha*

8 Mwaka wa fedha wa Chama utakuwa ni kipindi cha miezi kumi na miwili kuanzia tarehe 1 **Januari** na kukomea tarehe 31 ya mwezi **Desemba ya mwaka husika**

SEHEMU YA TATU

MADHUMUNI

*Madhumuni
ya Chama*

9 Madhumuni ya kuanzishwa kwachama ni kuinua, kuimarisha na kuendeleza hali ya kiuchumi na kijamii ya wanachama wake kwa kufuata Sheria, Kanuni na taratibu za Vyama vya Ushirika na zile za huduma ndogo za Fedha. Ili kufikia madhumuni haya, Chamakitafanya yafuatayo.

- a) Kuhamasisha wanachama kujenga tabia ya kujiwekea akiba mara kwa mara.
- b) Kupokea na kutunza Akiba na Amana za wanachama kwa njia rahisi na salama huku ikilipa riba kadri wanachama watakavyokubaliana;
- c) Kutafuta vyanzo vya fedha ili kujenga na kuimarisha mtaji kwa ajili ya kutoa mikopo kwa wanachama kwa masharti na riba nafuu;
- d) Kuwaelimisha wanachama kujijengea tabia ya kukopa kwa busara na kutumia vizuri mikopo kwa ajili ya kuinua hali zao za maisha kiuchumi na kijamii;

- e) Kubuni na kutoa bidhaa mbalimbali za kifedhakwa wanachama ili waweze kushiriki zaidi katika kuimarisha mtaji wa chama na mitaji yao binafsi na kuleta mvuto kwa wasio wanachama kujiunga na chama;
- f) Kuweka kwa usalama fedha za chama na wanachama kwa kuanzisha mipango ya kukabiliana na majanga na/au kuweka bima za fedha zinazofaa;
- g) Kuwashauri wanachama kuandaa mipango yao ya maendeleo katika kuwekeza mitaji kwenye miradi ya kiuchumi na huduma za jamii;
- h) Kutoa elimu na mafunzo mbalimbali kwa wanachama, bodi na watendaji ili kuendana na kasi ya ushindani katika biashara ya fedha.
- i) Kutoa elimu kwa wanachama kuhusu dhana ya ushirika, elimu ya Fedha na manufaa yake, ujasiriamali katika Chama na tasnia nyingine zinazohusiana na miradi inayoendeshwa na kutekelezwa na wanachama wake.
- j) Kuwekeza katika taasisi za kifedha hisa na dhamana kwenye vyombo vya Fedha, Serikali na taasisi nyingine kwa manufaa ya Chama na Wanachama wake.
- k) Kufanya mambo mengine ambayo yataimarisha nakuendeleza hali ya uchumi wa chama na wanachama.
- l) Kuweka mfumo wa thabiti wa TEHAMA katika shughuli zote zinazoendeshwa na chama.

SEHEMU YA NNE

UANACHAMA

*Sifa za
uanachama*

10 Mtu yoyote anaweza kujiunga na chama endapo atakidhi mahitaji ya Fungamano la pamoja la uanachama na sharti awe na sifa zifuatazo;-

- a) Awe mwenye umri wa miaka isiyopungua 18.
- b) Awe mwenye tabia nzuri, mwaminifu na mwenye akili timamu
- c) Awe amelipa kiingilio, hisa za uanachama na kuweka akiba kwa kiwango kilichowekwa kwa mujibu wa masharti haya na awe tayari kushiriki kikamilifu kwenye shughuli za chama.
- d) Awe anaelewa na kuwa tayari kutekeleza madhumuni ya chama kama yalivyoainishwa kwenye masharti haya na kufafanuliwa katika sera mbalimbali.
- e) Awe tayari kufuata masharti ya chama, kanuni na sheria za vyama vya ushirika na Sheria za huduma ndogo za fedha wakati wote.
- f) Asiwe na shughuli yeyote ile inayofanana na kuweka au kukopesha wanachama ili kuondoa mgongano wa masilahi.

Wanachama

11 Wanachama wa Chamawatatokana na:-

- a) Wale wote walioshiriki katika mchakato wa uanzilishi na kuomba kuandikishwa kwa chama na ambao wametimiza masharti ya uanachama kwa mujibu wa Masharti haya; na
- b) Wale wote watakojiunga na chama baada ya kukubaliwa na Bodi na kupitishwa na Mkutano Mkuu.

*Taratibu za
kujiunga na
chama*

12 Maombi ya kujiunga katika chama yatafuata utaratibu ufuatao:-

- a) Mtu yeyote atakayekuwa ametimiza sharti Na.10 ataomba uanachama kwa kujaza fomu iliyoandaliwa na Chama.
- b) Mwombaji atajadiliwa na bodi ili kujiridhisha iwapo anakidhi vigezo vya kuwa mwanachama na Bodi inaweza kumkubali au kumkataa.
- c) Pendekezo la Bodi ya Uongozi likiambatana na msululu wa Waombajilitapelekwa mbele ya Mkutano Mkuu kwa uthibitisho na uamuzi wa Mkutano Mkuu utakuwa wa mwisho.
- d) Mwombaji atakapokubaliwa na Bodi atatakiwa kulipa kiingilio na Hisa na baada ya kupokelewa na Mkutano Mkuu atatakiwa kutia saini yake au kuweka dole gumba

katika daftari la wanachama mbele ya Meneja.

- e) Mwanachama akishapitishwa na Mkutano Mkuu atakuwa na haki ya kupatiwa kitambulisho na kitabu (passbook) cha uanachama na endapo kitambulisho/kitabu kitapotea, mwanachama atapewa kitambulisho/kitabu kingine kwa kulipa gharama kwa kuzingatia kiwango kitakachowekwa na bodi na kuidhinishwa na Mkutano Mkuu.

*Taarifa ya
kukataliwa
uanachama*

13 Endapo maombi ya kujiunga na chama yatakataliwa na Bodi ya Uongozi:-

- a) Bodi ya Uongozi itapaswa kumwandikia mwombaji barua ya kumjulisha kuhusu kukataliwa kwa maombi yake ikieleza sababu za kukataliwa.
- b) Mwombaji ambaye maombi yake yatakataliwa na Bodi ya Uongozi anaweza kukata rufaa kwa maandishi kwa Mkutano Mkuu kupitia kwa Afisa Ushirika wa eneo husika ambaye ataiwasilisha kwenye Mkutano Mkuu ambao utatoa uamuzi wa mwisho.

*Kiingilio, Hisa
na Akiba*

14 (1) Mwanachama atakapokubali kujiunga na Chama atapaswa:-

- a) Kulipa kiingilio cha shilingi 10,000/=
- b) Kununua idadi ya hisa kumizenye thamani yashilingi

10,000/= kwa kila hisa na ili awe mwanachama atapaswa kununua na kulipia kikamilifu angalau 50% ya hisa na hisa zilizobaki atapaswa kuzilipia katika kipindi cha miezi sita.

c) Kuweka Akiba kila mwezi isiyopungua shilingi 50,000/=kwa ajili ya maendeleo yake na pia anaweza kuitumia kama dhamana ya mkopo.

(2) Mwanachama ambaye atashindwa kutimiza matakwa ya sharti dogo (1) (b) hapo juu hataruhusiwa kunufaika na haki za mwanachama katika chama.

(3) Viwango vya kiingilio, hisana akiba vinaweza kubadilishwa kwa maamuzi ya Mkutano Mkuu.

(4) Mwanachama aliyekamilisha kulipia Hisa zote atapewa hati ya kumiliki Hisa.

Kuteua Mrithi 15 (1) Mwanachama atamteua mrithi wake ambaye atakuwa na haki ya kulipwa hisa au maslahi mengine katika Chama.

(2) Mwanachama atakuwa na haki ya kubadilisha jina la mrithi.

(3) Kila uteuzi wa mrithi utaandikwa katika daftari la wanachama na utatiwa saini na mwanachama.

Kukoma

uanachama

16 Uanachama utakoma kwa:-

- a) Kujiuzulu baada ya kutoa taarifa ya maandishi kwa Bodi ya chama.
- b) Kufukuzwa na wanachama katika Mkutano Mkuu kwa idadi ya wanachama wasiopungua nusu (1/2) ya waliohudhuria na kupiga kura baada ya kupewa nafasi ya kujitetea;
- c) Kutenda kosa lolote ambalo limetajwa katika Sheria Na 6 ya Vyama vya Ushirika ya 2013 na kanuni zake, Sheria Na 10 ya Huduma ndogo za Fedha ya mwaka 2018, Kanuni zake za 2019 na Masharti ya Chama;
- d) Kutomiliki Hisa kwa mujibu wa masharti haya;
- e) Kutoa au kupokea rushwakwa nia ya kupata upendeleo.
- f) Kifo
- g) Akiwa na ugonjwa wa akili uliothibitishwa na Daktari anayetambulika.
- h) Akipatikana na hatia kwa makosa ya Jinai.
- i) Kufukuzwa kazi kwa utovu wa nidhamu.
- j) Kutowasilisha makato ya akiba kila mwezi kwa muda wa miezi mitatu mfululizo bila Taarifa maalumu

Malipo na haki za mwanachama aliyejitoe au kufukuzwa uanachama 17 Mwanachama aliyejitoe au kufukuzwa uanachama atalipwa haki zake zote ndani ya kipindi cha miezi mitatu kuanzia siku ya kukoma uanachama kama chama aliyejitoe au kitakuwa na Ukwasi.
kufukuzwa uanachama

Kusimamishwa na kufutiwa uanachama 18 (1) Mwanachama anaweza kusimamishwa uanachama kutokana na sababu zifuatazo:-

- a) Kutotekeleza ahadi alizotoa katika chama.
- b) Kutotekeleza maazimio yaliyotolewa na kukubaliwa katika Mkutano mkuu.

- c) Kutochangia akiba ya lazima kwa miezi mitatu mfululizo bila taarifa yoyote.
- d) Kushindwa kurejesha mkopo kwa muda uliopangwa bila ya sababu yoyote inayokubalika na Mkutano Mkuu.
- e) Kushindwa kuweka akiba kama ilivyoelezwa katika Masharti ya Chama na Sera za chama.
- f) Kama itakavyoelekezwa kwenye Sheria Na 6 ya Vyama vya Ushirika Sheria Na 10 ya huduma ndogo za fedha pamoja na Kanuni zake.

(2) Kabla ya kumsimamishamwanachama husika, bodi ya chamaitapaswa kumwandikia mhusika Notisi ya kusudio la kumsimamisha uanachama ikieleza sababu ya kusudio hilo na kumtaka kutoa maelezo ndani ya muda wa siku thelathini kueleza kwanini kusudio hilo lisitekelezwe.

(3) Iwapo Bodi ya Uongozi itaazimia kumsimamisha mwanachama itamwelekeza Meneja/Katibu wa chama kumwandikia mwanachama husika barua ya kumtaarifu kuhusu kusimamishwa kwake kusubiri maamuzi ya Mkutano Mkuu.

(4) Bodi ya Uongozi itawasilisha taarifa ya kusimamishwa uanachama kwenye Mkutano Mkuu pamoja na mapendekezo yake na Mkutano Mkuu utapaswa kujadili na kutoa maamuzi ya kusimamishwa, kufutiwa

uanachama au kubatilisha maamuzi ya Bodi.

(5) Baada ya uamuzi wa Mkutano Mkuu Bodi ya Uongozi itapaswa kumjulisha mwanachama husika kwa maandishi kuhusu maamuzi hayo katika muda usiozidi siku saba tangu tarehe ya maamuzi.

(6) Mwanachama ambaye hataridhika na maamuzi ya Mkutano Mkuu atakuwa na haki ya kukata rufaa kwa Tume ndani ya muda wa siku thelathini tangu tarehe ya kupokea taarifa ya maamuzi ya Mkutano Mkuu.

Kupokelewa tena kwenye chama 19 Mwanachama aliyejiuzulu/aliefukuzwa anaweza kukubaliwa na kupokelewa tena kujiunga na chama baada ya miezi sita kwa kutuma maombi na kufuata masharti haya na baada ya kulipa madeni yote aliyokuwa anadaiwa wakati anakoma kuwa mwanachama.

Wajibu wa Mwanachama 20 Wajibu wa mwanachama utakuwa ni pamoja na:-

- a) Kukamilisha kununua hisa na kuweka akiba kwa kuzingatia Masharti yachama.
- b) Kufuata na kutekeleza Sheria Na 6 ya Vyama vya Ushirika, Sheria Na 10 ya huduma ndogo za fedha na Kanuni zake, Masharti ya chama, maamuzi ya Mkutano Mkuu na maelekezo mengine halali kwa mujibu wa Sheria za nchi.
- c) Kurejesha mkopo kwa wakati uliopangwa.

- d) Kutoa michango mbalimbali katika kuendeleza madhumuni ya chama kadri itakavyoamuliwa na Mkutano Mkuu.
- e) Kubeba dhamana endapo janga lolote la asili litakipata chama.
- f) Kuwa mwaminifu na kuonesha ushirikiano katika kutekeleza shughuliza chama.
- g) Kumdhamini mkopo mwanachama mwenzake isipokuwa mwanachama aliyedhamini hatakuwa na haki ya kudhaminiwa na mwanachama aliyemdhamini katika kipindi kile kile.
- h) Kulipa mkopo alioudhamini endapo mdhamini wa/mkopaji atashindwa kulipa mkopo wake.
- i) Kuhudhuria semina na mafunzo yanayotolewa na Chama.

Haki za

Mwanachama

21 Mwanachama atakuwa na haki zifuatazo:

- i) Kushiriki kikamilifu katika shughuli za Chama ikiwa ni pamoja na kuhudhuria mikutanoyote inayohusika.
- ii) Kushiriki katika kutoa uamuzi wa mambo mbalimbali katika MikutanoMikuu.
- iii) Kupiga kura chini ya misingi ya mtu mmoja kura moja bila kujali idadiya Hisa anazomiliki.
- iv) Kuchagua na/au kuchaguliwa katika Uongozi wa

chama.

- v) Kuwa na haki sawa kuhusu mali ya Chama na kudhibiti ipasavyo matumizi yake.
- vi) Kupatiwa huduma zozote zinazotolewa na chama ilimradi amekidhi masharti yanayoambatana na huduma hiyo.
- vii) Kupatiwa taarifa mbalimbali za shughuli za chama, muhtasari wa mkutano na nyaraka nyingine za chama kwa ajili ya mapitio akiwa katika ofisi za chama.
- viii) Kuitisha Mkutano Mkuu kwa mujibu wa Sheria Na 6 ya Vyama vya Ushirika na Kanuni zake pamoja na masharti haya.
- ix) Kuteua Mrithi.
- x) Kukata rufaa dhidi ya maamuzi ya Bodi ya Uongozi na Mkutano Mkuu.
- xi) Kupokea gawio na faida nyingine kutoka katika shughuli za chama kwa kuzingatia masharti.
- xii) Kupewa kitabu cha akiba au kifaa kingine chenye makusudi hayo.

Matumizi ya 22 Stahiki za mwanachama aliyekoma uanachama
Stahili za kutokana na sababu zilizotajwa katika kipengele namba 18
mwanachama cha masharti haya, zinaweza kutumika kama ifuatavyo:-
aliyekoma

- i) Kulipia mikopo na gharama zingine ambazo

kuwa mwanachama anadaiwa na Chama.

mwanachama ii) Bakaa kulipwa kwa mwanachama mwenyewe au kwa mrithi wake aliyeainishwa katika daftari la wanachama.

iii) Iwapo mwanachama huyo hajulikani alipo na hakuna mrithi au mwakilishi wa kisheria wa mwanachama huyo bakaa ya maslahi yake yatatumika kwa mujibu wa kanuni ya 37 (6) ya Kanuni za Vyama vya Ushirika ya mwaka 2015.

Dhima ya 23 Dhima ya mwanachama kwa madeni ya chama
mwanachama itakuwa ni ya ukomo wa kiwango cha thamani ya Hisa zake ambazohazijalipwa.

SEHEMU YA TANO

FEDHA NA MALI ZA CHAMA

Vyanzo vya 24 Fedha kwenye chama zitatokana na:-

fedha

- a) Viingilio, ada na fomu mbalimbali na michango maalum kutoka kwa wanachama.
- b) Hisa za uanachama.
- c) Riba juu ya mikopo kwa wanachama.
- d) Mikopo itakayotoka benki, asasi nyingine za fedha na mifuko ya hifadhi za jamii kwa kuzingatia sheria.
- e) Misaada na ruzuku kutoka kwa watu binafsi, taasisi na

asasi nyingine.

- f) Ziada halisi ya Chama.
- g) Fedha za akiba ya lazima na malimbikizo.
- h) Akiba, hisa za hiari na amana za wanachama kwa SACCOS zinazohusika.
- i) Mapato mengineyo halali.

*Mali za
Chama*

25 Mali za Chama zitakuwa ni pamoja na:-

- a) Fedha taslimu mkononi na fedha zilizopo Benki.
- b) Bakaa ya mikopo kwa wanachama na wadaiwa wengine.
- c) Uwekezaji katika taasisi mbalimbali.
- d) Mifumo laini na mali zisizoshikika.
- e) Vifaa na zana zote za chama.
- f) Majengo na mali nyingine za chama kama zitakavyooneshwa kwenye daftari la mali za chama.

*Mali za
Chamakuwek
wa Rehani*

26 Mali za Chama zitawekwa rehani kwa idhini ya Mkutano Mkuu na kuidhinishwa na Mrajis kwa kuzingatia Sheria zilizopo.

*Ukaguzi wa
Hesabu za
chama*

27 Kila mwisho wa mwaka wa fedha hesabu za chama zitakaguliwa na Shirika la Ukaguzi na Usimamizi wa Vyama vya Ushirika (COASCO) au kampuni au mkaguzi mwingine atakayependekezwa na wanachama na kuidhinishwa na Mrajis.

SEHEMU YA SITA:

TARATIBU KUHUSU HISA, AKIBA, AMANA NA MIKOPO

Uwekaji Hisa, Akiba, Amana na Mikopo 28 (1) Kila mwanachama atatakiwa kuweka Akiba katika kila kipindi kilichokubalika ya kiasi kisichopungua shilingi 50,000/=au kiasi kingine kadiri itakavyoamuliwa na Mkutano Mkuu.

(2) Chama kinaweza kupokea Hisa za Hiari kutoka kwa wanachama

(3) Akiba ya mwanachama na Hisa za Hiarizinaweza kutumika kama dhamana ya mkopo na akiba itakuwa ni mojawapo ya kigezo cha kupata mkopo kwa mwanachama.

(4) Akiba, Hisa za Hiari na Amana za wanachama zitatunzwa au kuwekezwa katika sehemu ya usalama kama ilivyoelekezwa na sheria, kanuni na sera inayohusika na sehemu kubwa zitawekwa benki.

(5) Mwanachama anaweza kupunguza Akiba yake kwa kufuata taratibu zilizowekwa na Chama kwenye Sera ya Hisa, Akiba na Amana.

(6) Faida juu ya Akiba zitalipwa kwa kiwango kilichoainishwa kwenye Sera Hisa ,Akiba na Amana au

kiwango kingine kitakachopitishwa na Mkutano Mkuu.

Utunzaji wa kitabu au taarifa zamwanacha ma 29 (1) Kila mwanachama atapewa kitabu cha Akiba (passbook) kilichokatika nakala ngumu au laini ambacho kitafanyiwa maingizo ya miamala mbalimbali inayomhusu mwanachama.

(2) Kitabu ni mali ya mwanachama, atatakiwa

kukionesha wakati wowote anapofanya muamala.

(3) Endapo mwanachama atapoteza kitabu cha akiba, anatakiwa kutoa taarifa kwenye chama na kupatiwa kitabu kingine kwa kulipia kiasi cha shilingi 15,000/= au kiasi kingine kitakachoidhinishwa na Mkutano Mkuu.

(4) Mwanachama anatakiwa kutunza kitabu chake na haruhusiwi kufanya maingizo ya muamala wowote yeye mwenyewe.

(5) Endapo mwanachama atafanya maingizo ya muamala wowote mwenyewe atakuwa ametenda kosa la jinai na atapaswa kushtakiwa kwa mujibu wa Sheria ya Makosa ya Jinai.

Mikopo kwa 30 (1) Mikopo itatolewa kwa wanachama pekee kadri

wanachama ya mahitaji yao kwa kufuata taratibu zilizowekwa na Chama katika sera ya mikopo na italipwa kwa mwanachama kwa hamisho la kibenki (Kupitia kwenye akaunti ya mwanachama), au kupitia katika mitandao ya simu.

(2) Chama kitaanza kutoa mikopo kwa wanachama baada ya kiwango cha chini cha hisa kufikiwa na kukusanya mtaji wa kutosha wa kukopeshana kutokana na Akiba na Hisa za hiari za Wanachama.

(3) Mwanachama mpya ataruhusiwa kukopa baada ya muda wa miezi mitatu (3) tangu kujiunga na chama.

(4) Kila mwanachama atatakiwa kuonesha au kuruhusu kitabu chake cha Akiba (passbook) kitolewe wakati wa kuomba mkopo, ambacho kitafanyiwa maingizo ya mkopo aliochukua na riba, marejesho (repayments) na kuonesha salio.

(5) Fomu maalumu ya maombi ya mkopo itajazwa na kila mwombaji na kuiwasilisha kwa Afisa Mikopo.

(6) Maombi yote ya mikopo yataidhinishwa na Kamati ya Mikopo. Aidha mikopo ya wajumbe wa bodi, kamati ya usimamizi na watendaji itajadiliwa na bodi ya uongozi. Utoaji wa mikopo utazingatia taratibu, Sera ya Mikopo na Masharti ya Chama.

(7) Gharama za kuandaa mkopo zitakuwa kama zilivyoainishwa kwenye Sera ya Mikopo.

(8) Mwanachama ataruhusiwa kupewa mkopo usiozidi asilimia 10 ya mtaji tete kama mkopo una dhamana ya kujitosheleza na asilimia 5 ya mtaji tete kama mkopo hauna dhamana ya kujitosheleza.

(9) Kamati ya mikopo itawasilisha taarifa za utoaji, ulipaji na ufutaji wa madeni ya mikopo kuhusu wanachama kwenye Bodi kila robo ya mwaka.

(10) Kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Ushirika, Sheria ya huduma ndogo za fedha na Kanuni zilizowekwa, pamoja na masharti na maazimio yatakayotolewa na Mkutano Mkuu, Sera ya Mikopo itaainisha dhamana kwa kila mkopo na masharti yatakayotumika katika ulipaji.

(11) Mali inayohamishika au isiyohamishika, itakayowekwa kama dhamana na mkopaji itakuwa chini ya umiliki wa chama hadi hapo mkopo wote utakapokuwa umelipwa.

(12) Endapo mkopo unahusisha dhamana, dhamana hiyo itapaswa kuhodhiwa na Chama na kutunzwa vizuri katika kumbukumbu na kusajiliwa ili kukipa Chama uwezo wa kumiliki kisheria, kama italazimu.

(13) Kamati ya Usimamizi itapaswa kutoa taarifa kwenye Mkutano Mkuu wa Mwakakuhusu ufanisi wa shughuli za Chama utoaji, ulipaji na urejeshaji wa madeni ya mikopo.

(14) Upashanaji wa taarifa za wakopaji. (kutoa taarifa za

Mkopaji mara kwa mara).

*Kamati ya
Usimamizi
kusitisha
utoaji wa
mikopo*

31 Kamati ya Usimamizi itasimamisha utoaji wa mikopo katika chama iwapo:-

- (i) Mikopo chechefu inazidi asilimia 5% ya jumla ya mikopo iliyotolewa; na
- (ii) Bodi haijatoa taarifa ya fedha na takwimu (*financial and statistical reports*) ndani ya muda unaotakiwa kwa mujibu wa sheria ya Vyama vya Ushirika Na 6 ya 2013, sheria ya Huduma ndogo za Fedha Na 10 ya 2018 Kanuni za Vyama vya Ushirika na masharti haya.

SEHEMU YA SABA

UHIFADHI WA FEDHA ZA CHAMA

*Uhifadhi wa
fedha za
chama*

32 (1) Fedha za chama zitahifadhiwa katika taasisi za fedha.

(2) Kanuni za Fedha za chama zitaainisha kiwango cha fedha ambacho kinaweza kuchukuliwa kutoka benki na kutunzwa kwenye ofisi za chama kama fedha kichele.

(3) Fedha za chama zitapokelewa kwa mlipaji kuwasilisha risiti halisi ya malipo ya benki au kwa njia ya mitandao ya simu au kuwasilisha fedha taslimu ofisini kulingana na taratibu zilizoainishwa katika kanuni za fedha.

(4) Malipo yote ya kawaida na yanayozidi Shilingi 5,000,000/= yatafanywa kwa njia ya hundi, hamisho la benki na kupitia katika mitandao ya simu.

SEHEMU YA NANE

MATENGO NA MGAO WA ZIADA

Mfuko wa Matengo ya Kisheria 33 Matengo ya mfuko wa kisheria na matumizi yake yatafanywa kwa kuzingatia Kanuni ya 68 ya Vyama vya Ushirika ya 2015.

Mfuko wa Elimu na mafunzo 34 Matengo ya mfuko wa elimu na mafunzo pamoja na matumizi yake yatafanywa kwa mujibu wa Kanuni ya 69 ya Vyama vya Ushirika ya mwaka 2015.

Mgao wa ziada halisi 35 (1) Ziada halisi ya mwaka iliyopatikana mara baada ya kukaguliwa na mkaguzi aliyeidhinishwa, kitatumika mara baada ya kukidhi matakwa ya Kanuni ya 22(2) ya Huduma Ndogo ya Fedha za SACCOS ya mwaka 2019

(2) Bila kuathiri sharti la 35(1), mgawanyo wa ziada halisi utakuwa kama ifuatavyo;-

(a) Asilimia isiyopungua ishirini (20%) ya malimbikizo ya ziada kwa mwaka zitapaswa kutengwa na kuwekwa katika Fungu la Akiba ya Lazima kwa ajili ya kuendeleza chama.

(b) Kiwango kisichopungua asilimia kumi na tano (15%) kitatengwa kwa ajili ya kukombolea mikopo mibaya na yenye mashaka.

(c) Asilimia kumi na tano (15%) itatengwa kwa ajili ya Mfuko wa Kukombolea Hisa.

(d) Baka ya ziada halisi ya mwaka inaweza kugawanywa kama itakavyoamuliwa na Mkutano Mkuu na kuidhinishwa na Mrajis kwa ajili ya shughuli zifuatazo:-

i) Kwa ajili ya kulipia faida juu ya Hisa.

ii) Gawio la ziada kwa wanachama.

iii) Zawadi kwa Bodi, Kamati ya Usimamizi na bonasi kwa Watendaji.

iv) Kuchangia mifuko ya maendeleo kama itakuwepo.

v) Kuchangia shughuli za hisani katika jamii.

vi) Mambo mengine kama itakavyoamuliwa na Mkutano Mkuu kwa kuzingatia kifungu cha 79 cha Sheriaya Ushirika Na. 6 ya mwaka 2013.

(3) Kwa madhumuni ya kutekeleza Aya ya (v) ya sharti dogo la (1)(d) hapo juu chama kitaanzisha na kutunisha Mfuko Maalumu kwa ajili ya kuchangia shughuli za hisani.

(4) Kwa madhumuni ya kuweka fedha za matengo, chama kitafungua Akaunti maalum.

SEHEMU YA TISA

USIMAMIZI NA UONGOZI WA CHAMA

*Mamlaka ya
Mkutano
Mkuu* 36 (1) Mkutano Mkuu wa wanachama utakuwa na mamlaka ya juu katika kuamua, kuongoza na kusimamia shughuli zote za maendeleo ya chama.

(2) Madaraka ya juu ya chama yatakuwa mikononi mwa wanachama/Wawakilishi waliohudhuria na kupiga kura katika Mikutano Mkuu.

(3) Kutakuwa na aina tatu za mikutano mkuu ambayo ni mkutano Mkuu wa Mwaka, Mkutano Mkuu wa Kawaida na Mkutano Mkuu Maalum.

*Mkutano
Mkuu wa
Mwaka* 37 (1) Mkutano Mkuu wa Mwaka utapaswa kufanyika ndani ya miezi tisabaada ya kufungwa kwa mwaka wa fedha wa chama uliotangulia.

(2) Kwa kuzingatia Kanuni za Vyama vya Ushirika, masuala yatakayofanyika katika Mkutano Mkuu wa Mwaka ni pamoja na:-

- a) Kusoma na kuthibitisha muhtasari wa Mkutano Mkuu uliopita.
- b) Kupokea na kujadili wanachama wapya, waliojitoa, au waliosimamishwa uanachama.

- c) Kupokea na kujadili hesabu zilizokaguliwa, taarifa ya ukaguzi Menejimenti pamoja na taarifa ya ukaguzi ya Mrajis.
- d) Kupokea na kujadili taarifa ya Mwenyekiti, Kamati ya Usimamizi na Mwakilishi wa Wanachama.
- e) Kujadili namna ya kugawa ziada kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Ushirika 2013, Sheria Na 10 ya Huduma ndogo za fedha ya 2018 na Kanuni zake pamoja na Masharti haya.
- f) Kujadili na kuidhinisha mpango mkakati, mpango wa biashara wa chama na program ya utekelezajina kutathimini utekelezaji wake.
- g) Kuweka na kuidhinishaviwango vya ada na michango mbalimbali.
- h) Kuteua Mkaguzi wa Nje kwa ajili ya ukaguzi wa hesabu za chama kwa mwaka unaofuata.
- i) Kujadili na kupitisha kiwango cha zawadi (Honoraria) kwa Bodi, Kamati ya Usimamizi, Mwakilishi wa Wanachama endapo faida imepatikana.
- j) Kujadili na kuidhinisha bajeti ya mapato na matumizi ya chama kwa mwaka unaofuata.
- k) Kuweka kiwango cha riba ya mikopo na faida juu ya Akiba na Amana.
- l) Kujadili na kuidhinisha mipango ya uwekezaji ya Chama.

m) Kujadili na kuazimia rufaa za wanachama.

n) Kujadili mambo mengineyo yote yahasuyo maendeleo ya chama.

Mkutano
Mkuu wa
Kawaida

38 (1) Chamakinaweza kufanya Mkutano Mkuu wa Kawaida angalau mara moja kwa mwaka.

(2) Mambo yatakayozungumzwa katika Mkutano Mkuu wa Kawaida ni pamoja na:-

- a) Kusoma na kuthibitisha mambo ya mkutano uliopita;
- b) Kujadili na kuidhinisha ununuzi au uuzaji wa mali ya chama inayohamishika au isiyohamishika inayozidi thamani ya shilingi 5,000,000/=
- c) Kufanya marekebisho ya Masharti inapoonekana haja ya kufanya hivyo;
- d) Kuweka na kuidhinisha idadi ya Wajumbe wa Bodi;
- e) Kutafakari namna ya kuitekeleza Sera ya Maendeleo ya Ushirika;
- f) Kujadili na kuidhinisha mikataba inayoingwa na chama;
- g) Kuthibitisha wanachama wapya na kuchukua hatua za kinidhamu kwa wanachama wakorofi;
- h) Kuchagua au kuwafukuza Wajumbe wa Bodi na wa Kamati ya Usimamizi;
- i) Kuchagua wajumbe wa kukiwakilisha chama katika vyama na Taasisi nyingine zinazohusika na maendeleo ya

chama;

- j) Kujadili na kupitisha utaratibu wa kazi na kutathmini shughuli za utendaji ili kuleta ufanisi;
- k) Kujadili na kutathimini uwezekano wa kuomba leseni kwa mujibu wa Kanuni za Huduma Ndogo za Fedha - SACCOS
- l) Kujadili mambo mengineyo yanayohusu maendeleo ya Chama.

(3) Bila kujali matakwa ya sharti dogo (1) mambo ya Mkutano Mkuu wa Kawaida yanaweza kujumuishwa na kujadiliwa pamoja na mambo ya Mkutano Mkuu wa Mwaka katika Mkutano Mkuu wa Mwaka.

*Mkutano
Mkuu
Maalumu*

39 (1) Kutakuwepo na Mkutano Mkuu Maalum wakati wowote unapohitajika ambao unaweza kuitishwa na:-

- a) Mrajis wa Vyama vya Ushirika au Afisa yeyote aliyeidhinishwa naye;
- b) Wanachama; kwa maombi ya maandishi ya wanachama wasiopungua moja ya tatu (1/3) ya wanachama/Wawakilishiwote ambayo yatapaswa yafafanue jambo litakalozungumzwa, yawekwe saini au alama ya dole gumba na waombaji, yaambatishwe na nakala za vitambulisho vya waombaji na nakala ya maombi hayo na kutumwa kwa mamlaka husika.
- c) Wajumbe waBodi ya Uongozi.

(2) Mkutano Mkuu Maalumu utakaoitishwa na wanachama au Bodi ya Chama utakuwa na agenda moja tu.

(3) Mkutano Mkuu Maalumu utakaoitishwa na Mrajis au Afisa aliyeidhinishwa naye utaongozwa na Mrajis mwenyewe au mwakilishi wake na utaelekeza mambo atakayoyawasilisha.

*Notisi ya
Mkutano
Mkuu*

40 (1) Notisi ya Mkutano Mkuu lazima ioneshe bayana tarehe, saa na mahali pa kufanyia mkutano pamoja na mambo yatakayojadiliwa na itapaswa kubandikwa katika ofisi ya Chama na kwenye mbao za matangazo.

(2) Bodi ya Uongozi inaweza kutumia njia nyingine za mawasiliano kama simu, barua pepe, Runinga au matangazo ya redio katika kuhakikisha notisi ya Mkutano Mkuu inawafikia wajumbe wa mkutano mkuu kwa wakati.

(3) Muda wa notisi ya Mkutano Mkuu utakuwa:-

i) Kwa Mkutano Mkuu wa Mwaka na Mkutano Mkuu wa Kawaida siyo chini ya siku ishirini na moja (21) kabla ya tarehe ya kufanyika mkutano;

ii) Kwa Mkutano Mkuu Maalum notisi haitakuwa chini ya siku saba (7).

(iii) Notisi itakayotolewa kwa mujibu wa aya za (i) na (ii) hapo juu itapaswa kuambatanishwa na ajenda za

mkutano na nyaraka au makabrasha yenye taarifa zitakazojadiliwa katika mkutano huo.

*Akidi ya
Mkutano
Mkuu*

41 (1) Akidi katika Mikutano Mkuu yote, isipokuwa Mkutano Mkuu Maalumu ulioitishwa na Mrajis, itakuwa si chini ya nusu (1/2) ya wanachama wote au wanachama mia moja (100) ikichukuliwa idadi yoyote iliyo ndogo.

(2) Ikiwa katika Mkutano Mkuu wa mwaka au katika mikutano mkuu ya kawaida akidi haijatumia baada ya kupita muda wa saa moja wa kusubiri tangu muda uliopangwa kuanza kwa Mkutano, Mwenyekiti wa Bodi ataahirisha mkutano huo kwa muda wa siku saba na utakapoitishwa tena masuala yatakayojadiliwa yatakuwa yale ya mkutano ulioahirishwa.

(3) Endapo Mkutano Mkuu ulioahirishwa umeitishwa baada ya siku saba na akidi haikutimika baada ya kupita muda wa kusubiri uliopangwa kuanza mkutano, mkutano huo utafutwa na taarifa kupelekwa kwa Mrajis.

(4) Mkutano Mkuu Maalumu ulioitishwa na Mrajis au mwakilishi wake utafanyika kwa muda uliopangwa hata kama akidi haijatumika na maazimio yatakayopitishwa katika mkutano huo yatakuwa halali.

Mwenyekiti wa Mkutano Mkuu 42 Mwenyekiti waMkutano Mkuu, isipokuwa Mkutano Mkuu Maalum ulioitishwa na Mrajis, atachaguliwa na wanachama katika kila Mkutano Mkuu na atahudumu kwa kuzingatia matakwa yaKanuni ya 40 ya Vyama vya Ushirika ya mwaka 2015.

Upigaji kura katika Mkutano Mkuu 43 (1) Mwanachama yeyote ambaye ametimiza masharti ya uanachama kama ilivyo katika masharti haya atakuwa na kura moja katika Mkutano Mkuuwa chama na hakutakuwa na kura ya uwakilishi.

(2) Maazimio ya Mkutano Mkuu yatafanywa kwa kupiga kura ya kunyoosha mikono isipokuwa kama kura ya siri itahitajika na kuungwa mkono na wanachama wasiopungua nusu (1/2) ya wajumbe waliohudhuria kwenye Mkutano huo;

(3) Katika Mkutano Mkuu maamuzi ya wengi yatachukuliwa na endapo kura zitalingana jambo hilo litarudiwa kupigiwa kura au kusubiri mkutano utakaofuata.

Muhtasari wa Mkutano Mkuu 44 (1) Kumbukumbu za masuala yote yaliyojadiliwa, kuamuliwa au kuazimiwa katika Mkutano Mkuu zitaandaliwa na kusainiwa na Katibu wa Mkutano na baada ya kuthibitishwa katika mkutano unaofuata kumbukumbu hizo zitasainiwa na Mwenyekiti wa Mkutano Mkuu na kutunzwa katika kitabu cha kumbukumbuza mikutano.

(2) Bodi ya Uongozi ya Chama itapaswa kutuma nakala ya muhtasari uliyothibitishwa kwa Mrajis ndani ya siku thelathini tokea tarehe ya Mkutano Mkuu uliothibitisha muhtasari husika.

SEHEMU YA KUMI

BODI YA UONGOZI, KAMATI YA USIMAMIZI NA AJIRA

Bodi ya Uongozi 45 (1) Kutakuwa na Bodi ya Uongozi ya Chama ambayo itakuwa na wajumbe wasiopungua watano (5) na wasiozidi tisa (9) akiwemo Mwenyekiti na Makamu wake.

(2) Bila kuathiri matakwa ya sharti dogo la (1) Mkutano Mkuu unaweza kuweka idadi pungufuya Wajumbe wa Bodi ya Uongozi kwa kuzingatia mahitaji ya shughuli za chama kwa wakati uliopo.

(3) Wajumbe wa Bodi ya Uongozi ya Chamawatachaguliwa na Mkutano Mkuu kwa kuzingatia kifungu cha 68 cha Sheria ya Vyama vya Ushirika ya mwaka 2013 pamoja na Kanuni zake.

(4) Wajumbe wa Bodi ya Uongozi watahudumu katika nafasi hiyo kwa awamu moja ya kipindi cha miaka mitatu na

wanaweza kuchaguliwa kuhudumu tena kwa awamu nyingine ya kipindi cha miaka mitatu na baada ya hapo hawataruhusiwa kugombea kwa awamu nyingine moja itakayofuatia.

(5) Mwenyekiti wa Bodi ya Uongozi na Makamu wake watachaguliwa na Mkutano Mkuu kutoka miongoni mwa Wajumbe wa Bodi.

(6) Baada ya wajumbe wa bodi kuchaguliwa sharti wapate mafunzo yatakayowawezesha kutekeleza majukumu yao kwa ufanisi.

(7) Kila mwisho wa mwaka wajumbe wa bodi wanapaswa kujaza fomu za kuainisha mali na Madeni waliyonayo. Mjumbe wa bodi ambae hatajaza fomu hizo atakuwa amekwenda kinyume cha maadili ya uongozi kulingana sheria Na. 6 ya vyama vya ushirika ya mwaka 2013.

Kukoma 46 Mjumbe wa Bodi ya Chamaatakoma kuwa mjumbe,
Ujumbe wa endapo:-

Bodi;

- a) Ameacha kuwa mwanachama wa chama;
- b) Amepatwa na kichaa cha kudumu kilichothibitishwa na daktari wa hospitali inayotambulika kisheria;
- c) Atatumia ofisi ya chama kwa manufaa yake binafsi;
- d) Kifo;
- e) Atafanya shughuli zozote zinazofanana na

shughulizina zofanywa na chama.

- f) Atafukuzwa na Mkutano Mkuu kwa azimio lililoungwa mkono na idadi ya wajumbe wa Mkutano Mkuu wasiopungua nusu (1/2) ya wajumbe waliohudhuria kwenye Mkutano huo.
- g) Ikibainika analipwa Mshahara na Chama au malipo yasiyokuwa na maelezo stahiki.
- h) Kutokuwa na Kiwango cha elimu angalau kidato cha nne.
- i) Akiomba Kujiuzulu.
- j) Kwa kushindwa kuhudhuria vikao vya Bodi vitatu mfululizo bila sababu za msingi; na
- k) Kwa sababu nyingine zozote zilizoainishwa chini ya Sheria ya Vyama vya Ushirika ya mwaka 2013, Sheria ya huduma ndogo za fedha ya mwaka 2018 na Kanuni zake.

Vikao vya Bodi ya Uongozi 47 (1) Vikao vya Bodi ya Uongozi vitafanyika mara nne kwa mwaka na pale itakapohitajika Bodi inaweza kufanya vikao vya dharura viwili.

(2) Bodi ya Uongozi itapaswa kuandaa ratiba ya vikao vya Bodi na kuiwasilisha kwa Mrajis na Mrajis Msaidizi wa Mkoa.

(3) Mwenyekiti wa Bodi ataongoza kikao cha Bodi na endapo hatakuwepo, Makamu Mwenyekiti ataongoza kikao

hicho na iwapo wote wawili hawatakuwepo katika kikao hicho, mjumbe wa Bodi mwingine yeyote kati ya waliohudhuria atachaguliwa kuwa Mwenyekiti wa muda na ataongoza kikao hicho.

(4) Vikao vya Bodi vitakuwa halali iwapo wajumbe waliohudhuria watakuwa nusu ya wajumbe wote.

(5) Bodi inaweza kutumia njia za kisasa kama vile kukutana kwa njia ya elektroniki (video conference) kukutana kufikia maamuzi.

(6) Kila mjumbe wa Bodi atakuwa na kura moja na iwapo kura zitalingana, Mwenyekiti atakuwa na kura ya ziada.

Muhtasari wa Vikao vya Bodi ya Uongozi 48 Kumbukumbu za masuala yote yaliyojadiliwa, kuamuliwa au kuazimiwa katika vikao vya Bodi zitaandaliwa na kusainiwa na katibu na baada ya kuthibitishwa katika kikao kinachofuata, kumbukumbu hizo zitasainiwa na Mwenyekiti wa Bodi na kutunzwa katika kitabu cha kumbukumbu za vikao vya Bodi.

Kazi za Bodi ya Uongozi 49 (1) Kwa kuzingatia Kanuni za Huduma Ndogo za Fedha za Mwaka 2019 za SACCOS, Bodi ya Uongozi itakuwa na wajibu wa kusimamia shughuli za kila siku zachama.

(2) Bila kuathiri matakwa ya sharti dogo (1) Bodi ya chama itapaswa kutekeleza kazi zifuatazo:-

i) Kukasimu madaraka kwa Menejimenti.

- ii) Kusimamia Shughuli zote za Chama.
- iii) Kutekeleza kikamilifu maazimio na maelekezo ya Mkutano Mkuu;
- iv) Kuandaa na kutunza Hesabu za Chama kwa usahihi na kwa wakati kama inavoainishwa katika Sheria ya Vyama Ushirika Na 6 ya mwaka 2013 ikisomwa pamoja na Kanuni ya 51 ya huduma ndogo za fedha ya mwaka 2019.
- v) Kutunza kwa usahihi daftari la wanachama na kumbukumbu za mihtasari ya Mikutano Mkuu na Vikao vya Bodi;
- vi) Kuhakikisha kuwa lakiri ya chama inakuwepo na inatumika ipasavyo;
- vii) Kufanyamaamuzi kuhusu udahili wa wanachama wapya, kujiuzulu wanachama, kusimamishwa uanachama na kusimamishwa kwa wajumbe wa Bodi na kuwasilisha masuala hayo kwenye Mkutano Mkuu kwa ajili ya kujadiliwa na kutolewa maamuzi ya mwisho;
- viii) Kubuni na kutayarisha Sera na kanuni mbalimbali zinazohusiana na shughuli za chama ili kufanikisha madhumuni ya chama.
- ix) Kuandaa na kuwasilisha kwenye Mkutano Mkuu taarifa ya hali ya uchumi na maendeleo ya chama pamoja na hesabu ya mapato na matumizi, mizania iliyothibitishwa kwa mwaka uliopita na makisio ya mapato na matumizi

- kwa mwaka unaofuata;
- x) Kupokea na kujadili taarifa za Kamati ya Mikopo na Kamati ya Usimamizi na kufanyia kazi ushauri na mapendekezo yaliyotolewa kikamilifu na kwa wakati;
 - xi) Kupitia, kujadili na kutolea maamuzi maombi ya mikopo kutoka kwa Wajumbe wa Bodi, Wajumbe wa Kamati ya Mikopo na Wajumbe wa Kamati ya Usimamizi;
 - xii) Kuteua mwanachama atakayeshika nafasi iliyoachwa wazi katika Kamati ya Mikopo na mjumbe aliyeteuliwa atashika nafasi hiyo mpaka Mkutano Mkuu mwingine unaofuata ambapo nafasi iliyoachwa wazi itajazwa kwa kupigiwa kura au kwa uthibitisho;
 - xiii) kumwezesha mtu aliyeidhinishwa kukagua vitabu vya chama na kuhakikisha kuwa hatua zinachukuliwa kutokana na Taarifa ya ukaguzi;
 - xiv) kuhakikisha kuwa wanachama wanafuata na kuzingatia Masharti haya, taratibu, mikataba na miongozo mbalimbali;
 - xv) kufungua akaunti Benki na kuhakikisha kuwa fedha zote za chama zinatunzwa katika benki;
 - xvi) kujadilina kuweka mipango ya namna ya kutekeleza Sera ya Maendeleo ya Ushirika;
 - xvii) kuandaa mpango mkakati, mpango wa biashara na programu ya utekelezaji wake;

- xviii) kuhakikisha kwamba chama kinawakilishwa katika mashitaka yoyote;
- xix) kuhakikisha kuwa mali, bidhaa, vifaa na nyaraka/Hati za Chama zinahifadhiwa vizuri na kwa usalama;
- xx) kuteua watasaini kwenye hundi za chama miongoni mwa Menejimenti na siyo miongoni mwa Wajumbe wa Bodi.
- xxi) kuajiri na kuteua watumishi wenye sifa za kutosha kutenda shughuli za Chama wakiwemo Meneja, Mhasibu Hazina au watumishi wengine miongoni mwa wanachama au nje ya wanachama ambao wataendesha shughuli za kila siku za chama;
- xxii) Kuingia mikataba mbalimbali kwa niaba ya chama iliyopitishwa na Mkutano Mkuu kwa kuzingatia Kanuni za Vyama vya Ushirika na zile za Huduma ndogo za fedha.
- xxiii) kuhakikisha kuwa wakopaji wanalipa madeni yao kama walivyoahidi na kuwachukulia hatua za kisheria wakopaji wasio waaminifu.
- xxiv) kupendekeza kwenye Mkutano Mkuu ufutaji wa mikopo mibaya ambayo haiwezi kulipwa kabisa kwa kuzingatia Kanuni za Huduma Ndogo za Fedha.
- xxv) kupendekeza kwenye Mkutano Mkuu mabadiliko au viwango vya riba au masharti ya ulipaji mikopo au mgawanyo wa mikopo (amortization);
- xxvi) kuandaa marekebisho ya masharti ya chama pale

- itakapobidi na kuwasilisha kwenye Mkutano Mkuu kwa ajili ya kujadiliwa na kutolewa maamuzi;
- xxvii) Kuwasilisha kwa Mrajis mikataba yote ya kibiashara iliyoingiwa na chama kwa ajili ya kusajiliwa;
- xxviii) kusimamia utekelezwaji wa shughuli za chama kwa kumtaka Meneja/Katibu kutoa taarifa ya matokeo ya uendeshaji wa shughuli za chama;
- xxix) kuchapisha Hati za kumiliki hisa kwa ajili ya wanachama;
- xxx) kuandaa mipango ya uwekezaji na kuiwasilisha kwenye Mkutano Mkuu kwa ajili ya kujadiliwa na kutolewa maamuzi;
- xxxi) Kufanya mambo mengine yote ambayo yataonekana ni lazima katika kutimiza madhumuni ya chama kwa kuzingatia Sheria za nchi.
- xxxii) Kuwasilisha taarifa za shughuli za chama kama itakavyoelekezwa na Tume ya Maendeleo ya Ushirika.

<i>Kazi za Mwenyekiti wa Bodi ya Uongozi</i>	50	Mwenyekiti wa Bodi atapaswa kutekeleza kazi zifuatazo:-
		a) Kuongoza vikao vyote vya Bodi ya Chama;
		b) Kwa kushirikiana na Katibu kuitisha Mikutano Mikuu na vikao vya Bodi kwa kuzingatia Sheria ya Vyama vya Ushirika, 2013, Kanuni zake na Masharti haya;
		c) Kutia saini kumbukumbu za vikao vya Bodi.
		d) Kutoa taarifa ya muenendo wa chama katika Mkutano mkuu.

- e) Kutia saina kwa niaba ya Chama, kumbukumbu zote ikiwa ni pamoja na zinazohitaji kuwekwa lakiri na/au muhuri wa Chama.
- f) Kuwa msemaji mkuu wa Chama, kama haitaamriwa vinginevyo na Bodi au Mkutano Mkuu wa wanachama.

Kazi za Makamu Mwenyekiti 51 Makamu Mwenyekiti atapaswa kutekeleza kazi zote za Mwenyekiti endapo Mwenyekiti hatakuwepo.

Sifa za Mjumbe wa Bodi na Mjumbe wa Kamati ya Usimamizi 52 Mjumbe wa Bodi ya Uongozi na wa Kamati ya Usimamizi lazima awe na sifa zifuatazo:-

- a) Awe na elimu ya angalau kidato cha nne.
- b) Awe mwadilifu na mwaminifu.
- c) Awe mwanachama hai kwa kipindi kisichopungua miaka mitatu mfululizo.
- d) Awe na uwezo wa kuongoza.
- e) Awe ametimiza matakwa ya sharti la 14 (1) (b) na 14 (2) la Masharti haya kuhusu ulipaji wa hisa.
- f) Awe hajawahi kupoteza sifa za uongozi katika ngazi yoyote ya Chama cha Ushirika.
- g) Awe hajawahi kuwa mjumbe wa Bodi iliyoshindwa kusimamia vizuri shughuli za chama na kikapata hasara.
- h) Awe anashiriki kikamilifu katika shughuli zote za chama.
- i) Hajawahi kusababisha hasara katika chama chochote cha ushirika.

j) Asiwe na madeni yasiyolipika bila sababu ya msingi.

k) Awe na sifa ya elimu kama zilivyoelekezwa na sheria ya Vyama vya Ushirika na Sheria ya huduma ndogo za Fedha na Kanuni zake.

l) Awe amekamilisha hisa za msingi na awe na akiba isiyopungua 1,800,000/=.

Asiwe na biashara inayofanana na shughuli za chama.

m) Asibainike kuwa na mkopo ambao haukufuata utaratibu.

n) Awe ndani ya Fungamano la chama.

Meneja wa 53 (1) Bodi ya chama kwa kushauriana na Mrajis, Mrajis Chama msaidizi au afisa ushirika wa wilaya itaajiri mtu mwenye sifa ya kuwa Meneja wa chama ambaye atawajibika kwa bodi ya uongozi wa chama.

(2) Meneja/Katibu wa chama atakuwa ndiye Mtendaji Mkuu wa shughuli zote za chama za kila siku kulingana na miongozo itakayotolewa na Bodi na ni pia atakuwa Katibu wa Vikao vya Bodi.

(3) Majukumu ya Meneja wa chama ni kama ifuatavyo:-

(a) kutekeleza na kuzingatia Sheria ya Vyama vya Ushirika na Kanuni zake, Sera ya Maendeleo ya Ushirika, Sheria ya huduma ndogo za fedha, Masharti haya, Kanuni na Sera mbalimbali zilizowekwa kwa ajili ya kuongoza utekelezaji wa shughuli za chama.

- (b) kuhakikisha mifumo ya utendaji na utoaji taarifa ipo madhubuti na inawezesha mawasiliano.
- (c) kwa kushauriana na Wajumbe wa Bodi, kuandaa mpango mkakati, mpango biashara, bajeti ya mwaka na program ya utekelezaji.
- (d) kuhakikisha malengo na shabaha za chama zinafikiwa.
- (e) kushughulikia masuala yote yanayowahusu watumishi, hususan mafunzo na uendelezaji wa rasilimali watu.
- (f) kwa kushirikiana na Wajumbe wa Bodi, kukiwakilisha Chama katika shughuli na uingiaji wa mikataba.
- (g) kuhakikisha vitabu vya hesabu vinaandikwa na hesabu zinaandaliwa na kuwasilishwa kwa Wakaguzi kwa wakati.
- (h) kuhakikisha taarifa ya mapato na matumizi, mizania na taarifa ya mikopo iliyochelewa zimeandaliwa kwa usahihi na wakati.
- (i) kutoa taarifa za menejimenti kwenye vikao vya Bodi ambazo zinaeleza hali ya kifedha ya Chama ikianisha mizania, hesabu ya mapato na matumizi, taarifa ya mikopo iliyochelewa, bajeti ya mwaka, mwenendo wa chama na uwiano wake.
- (j) kuidhinisha matumizi yaliyoko kwenye makisio kwa viwango vilivyowekwa na Bodi na kutia saini kwenye nyaraka zinaruhusu utoaji fedha za chama kwa kuzingatia ukomo ulioainishwa kwenye sera za chama.

- (k) kuisaidia Bodi kupanga viwango stahiki vya riba, ada na gharama nyingine kwa bidhaa na huduma zitakazotolewa.
- (l) kuisaidia Bodi katika kubainisha dhamana zinazokubalika na zinazoweza kutumika kudhamini mikopo.
- (m) kuhakikisha kuwa kuna ukwasi wa kutosha kukidhi mahitaji ya mikopo, uchukuaji wa akiba na gharama za uendeshaji.
- (n) kusimamia ufunguwaji na uendeshwaji wa akaunti.
- (o) kutoa taarifa stahiki kwa mamlaka zinazohusika kwa muda muafaka.
- (p) kutekeleza mapendekezo yanayotolewa kwenye taarifa za Wakaguzi wa Ndani na wa Nje na taarifa za kiuchunguzi zinazotolewa na mamlaka husika.
- (q) kufanya kazi na majukumu mengine kadri ya maelekezo ya Bodi.

Kamati ya Usimamizi 54 (1) Kutakuwa na Kamati ya Usimamizi ya chama ambayo itakuwa na wajumbe wasiozidi watatu watakaochaguliwa na Mkutano Mkuu na hawapaswi kwa wakati mmoja kuwa Wajumbe wa Bodi, au Wajumbe wa Kamati ya Mikopo au waajiriwa wa chama. Kamati hii itawajibika kwa wanachama.

(2) Wajumbe wa Kamati ya Usimamizi watahudumu katika nafasi hiyo kwa kipindi cha miaka mitatu na wanaweza kuchaguliwa tena kwa kipindi kingine cha miaka mitatu.

(3) Wajumbe wa Kamati ya Usimamizi watachagua Mwenyekiti na Katibu kutoka miongoni mwao. Katibu atatumza kumbukumbu zote za vikao vya Kamati ya Usimamizi.

*Kazi za
Kamati ya
Usimamizi*

- 55 Kamati ya Usimamizi itapaswa kutekeleza kazi zifuatazo:-
- (a) kufanya mapitio ya mara kwa mara kuhusu usahihi wa kumbukumbu za hesabu;
 - (b) kutoa taarifa kwenye kila kikao cha kawaida cha Bodi;
 - (c) kutoa mapendekezo ya kuboresha Sera, taratibu za uendeshaji na udhibiti wa ndani na kufanya ufuatiliaji wa utekelezaji wake.
 - (d) kuandaa taarifa ya ukaguzi na usimamizi wa hesabu ya mwaka na kuiwasilisha kwenye Mkutano Mkuu wa mwaka kama Mkaguzi wa nje hataweza kufanya hivyo;
 - (e) kupendekeza kwa Bodi wakaguzi wa nje watakaofanya ukaguzi kwa mwaka wa fedha unaofuata endapo sio COASCO.
 - (f) Kusimamia fedha na mali zote za chama kwa niaba ya wanachama.
 - (g) Kufuatilia maendeleo ya miradi mikubwa ya Chama.
 - (h) Kutafuta ufumbuzi wa masuala mbalimbali ya kiuongozi na

kushauri Mkutano Mkuu ipasavyo; na

- (i) kutekeleza majukumu mengine kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Ushirika na Sheria ya huduma ndogo za fedha pamoja na kanuni zake.

*Kamati ya
Mikopo*

56 Kutakuwa na Kamati ya Mikopo itakayokuwa na Wajumbe watatu, ambao watachaguliwa na Mkutano Mkuu wa Mwaka au watateuliwa na Bodi kutoka miongoni mwa Wajumbe wa Bodi ya Uongozi na watapaswa kuwa na sifa zifuatazo:-

- (a) uzoefu katika masuala ya mikopo;
- (b) uwezo wa kufanya uchambuzi wa hali na mtiririko wa fedha za mwanachama;
- (c) ufahamu kuhusu uanachama.
- (d) ufahamu na uelewa wa shughuli za eneo husika na mazingira ya kiuchumi.

(2) Kamati ya mikopo inaweza kukasimisha sehemu au mamlaka yake yote ya uidhinishaji wa mikopo, kwa kamati ya kitaalam ya mikopo ambayo inaweza kuundwa na waajiriwa na maafisa wa Chama.

(3) Kamati ya kitaalamu ya mikopo itakuwa na wajumbe wasiozidi watano.

(4) Pale ambapo mamlaka ya uidhinishaji wa mikopo

yamekasimishwa kwa Kamati ya kitaalamu ya mikopo, kamati hiyo itapaswa kuandaa muhtasari wa shughuli zake zote zinazohusu mikopo na kuiwasilisha kwenye vikao vya Bodi vya kawaida.

*Wajibu wa
Kamati ya
Mikopo au
Kamati ya
Kitaalamu*

57 (1) Kamati ya Mikopo au Kamati ya Kitaalamu itapaswa:-

- (a) kukutana mara mojakwa *mwezi*.
- (b) kutoa ushauri kwa wanachama kuhusu ukopaji na matumizi ya mikopo kwa busara;
- (c) kufanya mapitio ya maombi ya mikopo na kuyatolea maamuzi kwa kuzingatia kikomo cha mamlaka ya Kamati na sera ya mikopo;
- (d) kuhakikisha kwamba dhamana ya kutosha imewekwa kwa kila mkopo na kwamba Chama inakuwa na udhibiti wa dhamana husika hadi mkopo wote utakaporejeshwa;
- (e) kufanyia kazi maombi ya mwanachama kuhusu marekebisho kwenye vigezo na masharti ya mkopo ilimradi tu marekebisho hayo yanalandana na sera ya mikopo ya Chama;
- (f) kuhakikisha kuwa mikopo inatumika kwa madhumuni yaliyokusudiwa;
- (g) kutoa kipaumbele kwa maombi ya mikopo yenye kiwango

kidogo kama mahitaji na masharti ya mkopo yakosawa, iwapo fedha zilizopo hazitoshelezi kukidhi maombi yote ya mikopo yaliyowasilishwa; na

(h) kufanya shughuli nyingine kwa mujibu wa Sheria ya Vyama vya Ushirika, Sheria ya huduma ndogo za fedha na Kanuni zake.

(2) Mamlaka ya ukopeshaji na mazuio yoyote kuhusu Kamati ya Mikopo au Kamati ya kitaalamu ya mikopo yataainishwa kwenye sera ya mikopo.

(3) Haitaruhusiwa katika mazingira yoyote kwa mtu kuidhinisha maombi ya mkopo wake mwenyewe.

*Akidi ya
Vikao vya
Kamati ya
Mikopo*

58 Vikao vya Kamati ya Mikopo vitakuwa halali pale vitakapokuwa na mahudhurio ya wajumbe wasiopungua wawili

*Kamati ya
Uwekezaji.*

59 Kamati ya Uwekezaji itaundwa na bodi, kamati itakuwa na watu watano, kati yao wawili (2) watakuwa watendaji na watatu ikiwa Viongozi wa Chama waliomaliza muda wao wakitumikia chama kwa Uaminifu na Uadilifu, pia wanatakiwa kuwa na elimu ya fedha na Uchumi. Kamati hii itaripoti kwa Bodi.

60 Kamati hii itakuwa na wajumbe Watatu miongoni mwa

Kamati ya Maadili wajumbe wa Bodi, Kamati hii itakuwa na Jukumu la kutatua migogoro ya Bodi, Kamati ya Usimamizi, Mwakilishi wa Wanachama, Menejimenti na Watendaji.

Rufaa dhidi ya maamuzi ya Kamati 61 Mwanachama anaweza kukata rufaa kwa maandishi, dhidi ya maamuzi yaliyofanywa na Kamati ya Kitaalamu kwa Kamati ya Mikopo na maamuzi yaliyofanywa na Kamati ya Mikopo kwa Bodi ya Uongozi ambayo maamuzi yake yatakuwa ya mwisho.

Ajirakatika chama 62 (1) Chama kitaajiri au kuazima watumishi wenye ujuziunaotakiwa katika kutekeleza kazi za chama ambazo ni pamoja na:-

- a) Menejimenti na utawala.
- b) Uhasibu/uandishi wa vitabu vya hesabu.
- c) Kutoa na kufuatilia mikopo.
- d) Kazi za muda maalumu.
- e) Kazi nyinginezo.

Mkaguzi wa ndani 63 Chama kitaajiri mkaguzi wa ndani kwa ajili ya kuongeza udhibiti wa ndani na atawajibika kwa bodi.

*Chama
kuandaa
Sera na
miongozo*

SEHEMU YA KUMI NA MOJA

UANDAAJI WA SERA NA MIONGOZO YA CHAMA

64 Chama kitaandaa sera na miongozo mbalimbali kama ilivyoelekezwa kwenye Kanuni ya Vyama vya Ushirika na kanuni za huduma ndogo za fedha. Kufuatia kanuni hizo chama kimeandaa Miongozo mbalimbali kamaifuatavyo:-

- i. Sera ya Mikopo
- ii. Sera ya uhifadhi kumbukumbu
- iii. Sera ya Menejimenti ya Ukwasi, Mali na Dhima.
- iv. Sera ya uhamasishaji Uwekaji wa Hisa, Akiba na Amana.
- v. Sera ya Uwekezaji.
- vi. Sera Usalama, Mazingira na majanga.
- vii. Sera ya ukaguzi wa ndani.
- viii. Sera ya Rasilimali watu.
- ix. Sera ya fedha na uhasibu.
- x. Sera ya TEHAMA.
- xi. Sera ya Kumlinda Mlaji.
- xii. Sera ya Huduma Bora kwa Wateja.
- xiii. Sera ya Mfuko wa Tahadhari.
- xiv. Sera ya Wastaafu.
- xv. Sera ya Ufuatiliaji madeni mabaya.
- xvi. Sera ya Gawio.
- xvii. Sera ya Uwakilishi.
- xviii. Mpango Biashara

xix. Mpango mkakati.

Miongozo hii inaweza kuongezeka au kupungua kutokana na mahitaji ya chama.

SEHEMU YA KUMI NA MBILI

KUFUTWA NA UFILISI WA CHAMA

*Sababu za
kufutwa*

65 (1) Chamakinaweza kufutwa:-

- i. Kwa amri ya Mrajis wa Vyama vya Ushirika
- ii. Kwa maombi ya wanachama wasiopungua robo tatu (3/4) ya wanachama wote; na
- iii. Iwapo tu wanachama wamepungua na kuwa pungufu ya idadi ya chini inayokubalika kisheria.
- iv. Chama kushindwa kujiendesha miezi sita mfululizo.

Ufilisi

66 (1) Ufilisi waChama utafanywa kwa kufuata utaratibu kama ulivyoainishwa chini ya Sheria.

(2) Pale ambapo Mfilisi atakuwa amekamilisha ufilisi na kuwa amewalipa wadai wote wa chama, bakaa ya fedha za chama zitagawiwa kwa waliokuwa wanachama wa Chama wakati wa kufutwa kwake kwa uwiano ulio sawa.

SEHEMU YA KUMI NA TATU

MASHARTI MENGINEYO

- Viongozi kutunza siri* 67 Wajumbe wa Bodi, Watendaji Wakuu na watumishi wa Chama watapaswa kutunza **SIRI** kuhusu kumbukumbu zote za maisha ya mwanachama binafsi, isipokuwa masuala ya utoaji na ukusanyaji wa mikopo ambayo Bodi inaweza kuchukua hatua zozote za lazima dhidi ya wanachama.
- Msemaji wa Chama* 68 Mwenyekiti ndie atakuwa msemaji wa chama.
- Viongozi Kuwa Washauri* 69 Viongozi waliomaliza muda wao kwa mujibu wa Sheria, watakuwa washauri wa chama na hadhi ya kuhudhuria mikutano mikuu kwa muda wa miaka mitatu.
- Mikopo kwa Watendaji* 70 Watendaji watakopeshwa kwa kuzingatia Sera ya Rasilimali watu..
- Kifo cha mwanachama* 71 Kwa Kifo cha Mwanachama, chama kitatoa ubani na gharama za mazishi kwa kuzingatia Sera ya Mfuko wa Bima.
- Kifo cha Mwenza* 72 Kwa Kifo cha mwenza na mtoto wa

- au mtoto* mwanachama, Chama kitatoa ubani kwa kuzingatia sera ya Mfuko wa Bima.
- Mihuri ya Chama* 73 Chama kitakuwa na mihuri ya mpira na ya lakiri ambayo itatunzwa na Meneja wa chama na itaifadhiwa kwenye kasiki la chama. Lakiri ya chama itatumika katika mikataba ya chama.
- Chamakuungana na taasisi nyingine* 74 (1) Chamakinaweza kuungana na chama kingine cha ushirika kuanzisha Mradi wa Pamoja wa ushirika au kuungana na kampuni au taasisi nyingine isiyo ya ushirika kuanzisha Ubia wa Pamoja.
- (2) Chamakinaweza kuungana na Vyama vingine na kuunda Chama Kikuu cha Ushirika.
- Bima ya mali na fedha za chama* 75 Chamakitakuwa na wajibu kuhakikisha usalama wa mali na fedha kwa kukata bima.
- Mabadiliko ya Masharti* 76 Masharti haya yanaweza kubadilishwa kwa kufuata taratibu zilizowekwa na Sheria ya Vyama vya Ushirika Na 6 ya mwaka 2013 na Kanuni zake na hayatakuwa halali kutumika mpaka yatakapoidhinishwa na kusajiliwa na Mrajis.
- Utatuzi wa* 77 (1) Mgogoro wowote unaohusu shughuli za Chamakati ya wanachama wake au watu

migogoro

wanaowalalamikia, au kati ya mwanachama au watu ambao wanadai na Bodi au Afisa yeyote, au kati ya Chamana chama cha ushirika kingine au Mtoa Huduma utasuluhishwa kwa njia ya amani kupitia majadiliano au maridhiano.

(2) Ikiwa mgogoro chini ya sharti dogo la (1) haujasuluhishwa kwa amani ndani ya siku 30, mgogoro huo utapelekwa kwa Mrajis kwa usuluhishi kupitia Fomu Na. 13 iliyoainishwakatika Jedwali la Kwanza la Kanuni ya Vyama vya Ushirikaya mwaka 2015.

(3) Kupeleka kwa usuluhishi chini ya shartidogo la (2) kunaweza kufanywa na Bodi au kwa azimio la Mkutano Mkuu au na mhusika yeyote katika mgogoro au na mwanachama yeyote wa Chamakama mgogoro unamhusu Mjumbe wa Bodi kudaiwa kiasi cha fedha na chama.

(4) Katika kupeleka mgogoro kwa Mrajis chini ya sharti dogo la (3), mlalamikaji atapaswa kupeleka nakala ya marejeo kwa ajili ya mlalamikiwa.

(5) Katika kupokea marejeo chini ya sharti dogo la (2), Mrajis ataweka tarehe ya kupokea na kutuma nakala kwa mlalamikiwa na wahusika wote ambao kwa maoni yake mgogoro huo unawahusu.

(6) Baada ya kupokea marejeo ya mgogoro katika sharti dogo la (5), mlalamikiwa atapaswa ndani ya siku kumi na tano tokea tarehe ya kupokea, kuwasilisha maelezo ya kujibu kwa Mrajis.

(7) Taratibu nyingine za utatuzi wa migogoro baada ya hatua ya sharti dogo la (6) zitafanyika kwa

kuzingatia Kanuni za SACCOS

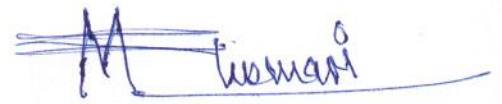
- Mgongano wa tafsiri ya Masharti* 78 Endapo kutatokea mgongano kuhusu tafsiri ya Masharti haya, suala hili litapelekwa kwa Mrajis wa Vyama vya Ushirika kwa ajili ya maamuzi.
- Utakatishaji fedha* 79 Chama kitaandaa miongozo na taratibu za ndani kwa ajili ya kubaini na kutoa taarifa dhidi ya vitendo vya utakatishaji wa fedha kama inavyoelekezwa kwenye Sheria ya kuzuia utakatishaji fedha.
- Kumlindamlaji* 80 Chama kitapaswa kuweka wazi upatikanaji wa huduma zitolewazo na chama na kuweka utaratibu wa kushughulikia malalamiko yatakayo jitokeza.
- Uombaji wa leseni* 81 Chama kitaomba leseni daraja B kutoka Tume ya Maendeleo ya Ushirika ya kufanya biashara ya huduma ndogo ya fedha kwa mujibu wa Sheria ya Huduma Ndogo za Fedha Na.10 ya Mwaka 2018.
- Uwasilishaji wa taarifa za wakopaji* 82 Chama kitawasilisha taarifa za wakopaji wazamani na wasasa kila mwezi kwa watoa huduma wa mfumo wa upashanaji wa taarifa za wakopaji (Credit Reference Bureau).
- Ulipaji wa riba na gawio* 83 Chama kitahakikisha kinalipa riba juu ya Akiba na Amana kwa wanachama pamoja na kutoa gawio kwa kuzingatia faida iliyopatikana kwa mwaka husika.

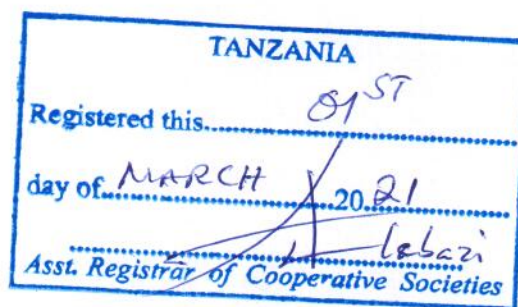
HITIMISHO.

Masharti haya yameandaliwa na Bodi ya Ngome SACCOS na Kamati ya Usimamizi iliyokasimiwa madaraka kwa niaba ya wanachama kwa barua yenye kumbukumbu Na. MA.82/309/20/14 ya tarehe 05 AGOSTI, 2020 na itanza kutumika baada ya kuidhinishwa na Mrajis

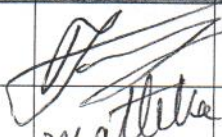
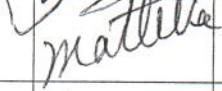
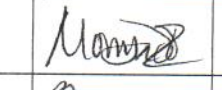
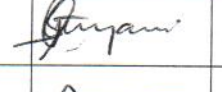
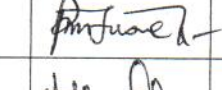
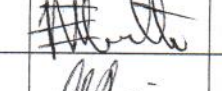
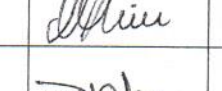
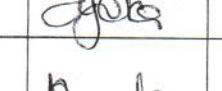
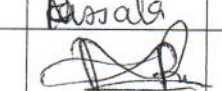

Mwenyekiti

Katibu

ORODHA YA WASHIRIKI WALIOANDAA MASHARTI YA CHAMA

Na.	JINA KAMILI.	SAINI.	TAREHE.
1	Michael E. Sanga		13 Oct 2020
2	Omari S. Matteka		13 Oct 20
3	Mariam S. Kapufi		13 Oct 20
4	Bavon G. Mnyawami		13/10/2020
5	Paulo T. Masuzya		13/10/2020
6	Ernest M.. Machota		13/10/2020
7	Agatha I. Shirima		13 Oct 2020
8	Ziada H. Nyoka		13/10/2020
9	Naomy E. Kassala		13/10/2020
10	Nurdin P. Mwakilasa		13/10/2020
11	Jumanne T. Munema		13/10/2020

